

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Politica domnului Berchtold.

Sibiu, 21 Iulie n.

Presa din Germania începe să-și arate și ea nemulțămirea față cu politica externă a monarhiei noastre, condusă de contele Berchtold. Ii bagă vină acestuia, că nu a fost destul de hotărât în acțiunile sale, și nici destul de sincer în informațiile date aliaților, iar urmarea a fost, că nu numai Austro-Ungaria, ci și Germania a pierdut prietenia României.

Va se zice și pe Germanii eșirea României de sub tutela triplei alianțe îi doare, nu alta. Și pentru acest fapt fac responsabil pe contele Berchtold, ministrul de externe al monarhiei noastre. Iar din glasul de condamnare al presei germane se scoate la noi conclusia, că contele Berchtold e la sfârșitul carierei sale încheiate cu puțină glorie, că în curând va trebui să se retragă, pentru a face loc altuia, care va trebui să-i repare iute și de grabă greșelile.

Atât de departe credem însă că nu au ajuns lucrurile. Contele Berchtold va mai sta în postul de încredere pe care-l ține, încă multă vreme, și va căuta probabil să-și înmulțească încă cu multe altele nesuccesele diplomatice. Pentru că acesta e întregul păcat al contelui Berchtold: nimic nu s'a împlinit din aceeae voea el să se îplinească. Nimic nu e de trecut la activul său, afară doară de întâmplătorul succes pe care l'a avut cu orașul Scutari, abandonat de Muntenegreni, nu pe urma temerii de monarhia noastră, ci pe urma ordinului primit din — Petersburg.

Glasul monarhiei noastre n'a fost ascultat nici odată în cursul războiului din Balcani, — acesta e faptul. Dar pentru acest fapt credem că nu e cu dreptate să se facă responsabil contele Berchtold, actualul ministru de externe al monarhiei austro-ungare, *diletantul*, cum îl numesc

ziarele streine, care sigur că va fi strigat destul de tare și de respicat la urechile surde (pentru el) ale celorlalți colegi din diplomație, pentru că suntem siguri, că același lucru să întâmpla și cu altul, cu oricine care se afla în locul contelui Berchtold. N'ar fi fost ascultat nici acesta, chiar dacă era contele Apponyi, cu frumosul și puternicul său glas de bariton.

De ce? Iată întrebarea, pe care în prima linie domnul Berchtold și apoi factorii cari stau în jurul său ar trebui să și-o pună, căutând să-i dea și răspunsul corespunzător adevărului și realității. Ar afla atunci, ar trebui se aștepte, că răspunsul nu poate să fie altul decât următorul: nu domnului Berchtold, ci monarhiei noastre austro-ungare îi lipsește puterea morală de a-și impune altora voința și dorința.

Căci ce greutate morală poate se aibă în chestii de pacificare a popoarelor îndușmănite imperiul nostru, în care popoarele ce-l compun sunt și ele mai rău îndușmănite între olaltă decât popoarele încercate în războiu? Oare nu e îndreptățit până și cel mai mic și mai neînsemnat stătuțel din Balcani, ca Muntenegru, să răspundă domnului Berchtold la vreo intervenție oarecare diplomatică următoare: „Mătură înaintea porții tale, unde se află destul gunoiu, și lasă-mă pe mine în pace!” Ori: „Fă pace întâi la tine acasă, între popoarele proprii, astăzi toate nemulțămite și îndușmănite, apoi vină și mă împacă pe mine cu dușmanii mei!” Iar când un stătuțel mic, ca Muntenegru, își poate permite un astfel de ton față de monarhia noastră, nu putem să ajungem la altă concluziune decât la aceea, că monarhia noastră nu are în afară vaza și autoritatea care i-s'ar conveni pe urma mărimii sale și a forțelor militare de cari dispune. Și îi lipsește vaza și autoritatea din pricina politicii greșite interne,

perpetuată aproape de o jumătate de secol în ambele părți ale monarhiei, politică, din care nu a rezultat decât o nemulțămire și o amărăciune generală, mai ales la noi, în Ungaria. E mirare deci, dacă România, văzând că aliata ei, Austro-Ungaria, nu are nici o trecere la celelalte puteri mari europene, a căutat la momentul potrivit să iasă din legăturile ce le avea cu monarhia noastră și se întorească în acțiune pentru apărarea intereselor ei, pe cari monarhia noastră nu a știut, ori nu a putut să i-le apere, nici la Londra, nici la Petersburg, în conferențele ambasadurilor? Era un act de trădare față de interesele ei proprii, dacă România nu făcea așa cum a făcut.

Dacă este deci ceva de îndreptat în politica monarhiei noastre, nu domnul contele Berchtold, ori urmașul său, va avea să facă îndreptarea, ci toți factorii înalți împreună, pentru că îndreptarea nu e de făcut în politica externă, ci în politica internă. Caută monarhia noastră, ca toate popoarele ei, toate naționalitățile ei, se primească întregi și neștirbite drepturile cari le compet, și atunci îi va crește vaza și autoritatea în afară, pentru că va fi așezată pe înșufățirea și pe mulțămirea generală a cetățenilor ei.

De pe câmpul de războiu. Armata romană a înaintat până la linia Rusciuc-Varna pe teritor bulgăresc, iar de Sofia, capitala Bulgariei, se află la o îndepărtare numai de 60 kilometri. Trupele române stau însă acum pe loc, nu înaintază mai departe, pentru că regele Ferdinand al Bulgariei a telegrafat regelui Carol, că dorește pacea; și i se comunică deci condițiile de pace. Fostul prim-ministru bulgar Geșov a și plecat la București, pentru a pertracta cu guvernul român în chestia păcii. România stă însă pe punctul de vedere, că pacea trebuie legată deodată și cu celelalte state implicate în războiu, Grecia și Serbia. Se crede, că Bulgaria se va supune și peste câteva zile războiul va fi terminat.

tirii e deseriș un loc fermecător de pe pământ, insula Capri — cu peștera ei vestită prin înfățișarea-i extraordinară, și se spune de vulcanul Vezuv de lângă Neapol, care predominază marea, în care se scaldă fermecătoarea insulă Capri. Ci toate frumusețile acestea de colorii, de vegetațiune, de palmieri, portocali, viță de vie etc., sunt roadele stâncei și a celor trei elemente: focul, apa și aerul. —

Aceste 4 povești — al căror cuprins l-am spus până aici — introduc pe cetitor în viața ascunsă a unor lucruri moarte, înțeleg cari sunt socotite ca lipsite de orice viață sufletească, dar cărora autorul le dă grai și simțire pentru a descoperi cetitorului o mulțime de taine ascunse în natură, pe cari ochiul superficial al omului nu le vede și nu le simte. Diferitele plante, cari și ele au o viață organică, dar totuși nu se primesc de ființe viețuitoare, apoi piatra, pământul, aerul, apa, vântul, focul și alte creațiuni anorganice, noaptea, somnul, etc., toate sunt personificate și ni se prezintă ca niște ființe vii, cari ca toate ființele au fiecare viața sa lăuntrică deosebită, cu durerile și bucuriile sale. Astfel personificate ne introduc într-o lume nouă, ne deschid ochii pentru lucruri, peste cari de regulă trecem, fără a ne da mult seama de ele. Prezintăndu-se aici totul viu, are fiecare povestire însușirea să trezească mai viu interesul cetitorului, făcând din el pare-că o ființă, care trăiește împreună cu cele des-

Un alt semicentenar.

— Dieta Ardealului dela 1863. —

V.

Mesajul de tron.

(Urmare.)

Mari și grele sunt problemele cari au lipsă de deslegare. Cu echitate reciprocă însă și inimă impacabilă, cu conțelegere salutară pentru toate părțile, ne va succede prin încredere, dreptate și virtute a mijloci, cu ajutorul Atotputintelui, un viitor frumos și îmbucurător.

Imputernicitul nostru comisar reg. de dietă vă va preda, iubiților credincioși, în copie autentică, documentul despre abdicarea de tron a atotserenismului nostru domn unchiu, a M. Sale ces. reg. împăratului și regelui Ferdinand Intâiul, în Ungaria și Boemia cu numele acesta al cincilea, și despre renunțarea serenismului nostru domn tată, Al-teța Sa ces. reg. Arhiducele Francisc Carol, și vă dăm voe a trimite afară de aceasta o deputațiune la reședința noastră atotpreainaltă, de a vedea documentul original, păstrat în arhiva secretă a casei, curții și statului.

Apoi vă va prezenta, iubiților credincioși, imputernicitul nostru comisar reg. de dietă, diploma noastră împărătească din 20 Octombrie 1860, emisă în toate trei limbile îndatinat în țară, și legea fundamentală din 26 Februarie 1861 despre representațiunea imperiului, expedită asemenea ca diplomă împărătească, și vă provocăm iubiților credincioși să le treceți acelea în legile țării, în textul autentic și în toate trei limbile țării.

Adunând noi dela începutul domnirii noastre acum întâiașidată reprezentanții iubitelui nostru mare-principat Transilvania la o dietă, ar corespunde datinei, ca urmând esemplul predecesorilor noștri de glori-

crise. Contribuiesc apoi aceste povestiri mult la înmulțirea cunoștințelor din domeniul științelor naturale, — a geografiei, — și cu deosebire la cele de geologie. Aici vezi cutare floare cum se arată umilită și ca mărime și ca prezentare, dincolo alta trufașe și o-braznică, ridicându-se pe cotorul ei sus, sus, parecă totul vrea să vadă, să știe. Vezi bradul serios și constiu de sine, stând totdeauna țepăn, dând numai din cap și troznind de mânie pe celelalte plante, că nu stau și ele drepte în orice vijelie. Vezi teiul curios, stejarul venerabil, plopul netezător etc. etc.

În povestirea din urmă „Piatra” cu deosebire se arată formarea treptată a pământului sub influența focului, apei și aerului, — cari în vechime împreună cu pământul erau cunoscute ca cele 4 elemente, — făcându-se roditor și datător de viață. Cum am mai spus, între toate patru povestirile este legătură, arătându-ni-se în floarea macului viața florilor și plantelor mărunte; în „Bradul și iarna” viața mai ales a plantelor mari în dferitele anotimpuri și împărțirea acestora peste pământ; în „Pârăul din pădure” despre isvor, pârău, rouă, nori, ploaie, riuri etc., și în „Piatra” cum am mai spus, despre formarea pământului roditor prin influența agenților naturali, focul (formațiuni vulcanice), apa (f. neptunice) și aerul.

(Va urma).

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

(Urmare.)

După foc începe lupta contra stâncei al doilea element — al doilea frate — apa, care e mai cuminte și trage folos din experiențele fratelui mai mare, a focului. Apa e mai șireată. Când cu rugămintă, când cu vicleșug și apoi și cu puterea se aproprie și se lovește de stâncă. Armele ei sunt mai bune; stâncă are să susțină o luptă mai grea. Rând pe rând ajunge stăpână pe partea cea mai mare de pământ. Ea tot mereu rupe din stâncă, — și ca stâncă să nu-i poată lua înapoi din ce i-a răpit — apa ascunde părțile furate din stâncă sub undele sale. Nici stâncă nu se lasă însă de tot învinsă. Astfel ea continuă lupta între elementul acesta (apă) viclean și istet și între stâncă. Din lupta aceasta s'a ales, că s'a despărțit pământul și stâncă de mări și de râuri. Totul însă era sălbatic. Atunci a trimis Dumnezeu pe cel mai drăgălaș dintre elemente, aerul în haina lui albastră străveză. El a încheiat pace între stâncă și elemente. Stâncă ce e drept nu dete drumul focului, dar aerul avea voe să-și cerceteze pe fratele închis decăteori voia. Și decăteori îl vizita, lua dela el câte nițel jărătic — căldură — spre a-l revărșa preste pământ. Cu aju-

torul căldurei astfel lățite și a apei, aerul a dat pământului putere să rodească. Astfel s'a început vegetațiunea pe pământ. Aerul mereu își vizitează frații — focul și apa — și dela cel dintâi ia căldura, dela al doilea nori ușori, copii ai apei. Cu ajutorul servitorilor săi — a vânturilor — aerul poartă norii din loc în loc și norii, dornici după mama lor, adesea lăcrămând se întorc la pământ. Asemenea focul, luat de aer, se reîntoarce adesea din înălțimi la pământ; dar după firea lui vehementă, când neliniștit, când selbatic, fulgerând și tunând. Astfel se naște minunea vijeliilor.

Toate plantele văd din povestirea pietrii, că ea e cea mai veche și are drept să petreacă pe pământ. Mai povestește apoi piatra, cum focul nu e mulțămînt în robia lui și vrea să apuce singur stăpân, dar apa și aerul știu, că ar fi rău de ceea ce se află pe pământ, în cazul când focul ar stăpâni absolut, — și deaceea îl țin în frâu. Astfel rămâne focul prins în stâncă; dar acolo face câte nezdrăvănii toate. Topește din piatră dferite materii strălucitoare și face aurul, argintul și altele. Și ferul tot focul l-a făcut. Mai făcu focul în sânul stâncei și alte multe minerale strălucitoare și vopsite în toate colorile. Colorile le împrumută focul dela dferitele flori, pe cari aerul i le duce.

Aici iar se încinge o vie discuție între dferitele flori și copaci și pietri, și la toate întrebările piatra mai bine știe da răspuns, fiind atât de bătrână. Cătră sfârșitul pove-

oasă aducere aminte: pe toți și pe fiecare, peste tot și în deosebi, în drepturile, legile, privilegiile, imunitățile și scutirile, cari adevărat s'au dat și conces acestui mare principat al nostru Transilvania de cătră M. Sa preafabricat împărat Leopold I, fie prin diplomă, fie prin alte determinări și confirmări urmate după diploma aceasta, și s'au întărit și de cătră următorii aceluiași, predecesorii noștri de glorioasă aducere aminte, în modul cum a făcut pe urmă M. Sa atotserenismul nostru domn unchiu, Împăratul Ferdinand I, ca rege al Ungariei și Boemiei cu numele acesta al cincilea, prin o diplomă solemnă, în care a fost receput textul diplomei leopoldine, nu numai se-i întărim grațios, ci se-i și asigurăm, că acelea se vor susține neștrămutate, și că ce e deosebit benigne promis, să va și pune în faptă.

Fiindcă însă fiecare lege materială e supusă după fire pe încet unor schimbări progresive, după cerințele intereselor politice și naționale cu timpul schimbătoare ale statelor și popoarelor, așa sunt și în Transilvania egala îndreptățire civilă și politică a tuturor claselor populației, fără deschișină de naționalitate și religioasă, de noi de repetite ori întărită și în vigoare pusă, cum și datorința tuturor comună de a milita și purta dare, astfel de fapte prețioase, cari au produs interese adevărate și îndreptățite, și arată de neescutabile multe dispozițiuni din amintita diplomă leopoldină și din determinațiunile și întăririle urmate după aceea.

Pe lângă aceasta, considerând, că față cu centralizarea puterii statului în toate țările Europei, cu privire la cele mai înalte probleme, tratarea comună a devenit necesitate nedelaturabilă pentru autoritatea monarhiei, pentru că să împăcăm pretenșiunile singuraticelor țări cu acest postulat al necesității politice, am estins dreptul cel de mare însemnatate al participării la legislațiune în afacerile comune asupra totalității țărilor și popoarelor imperiului nostru.

De aceea nu putem observa datina în privința diplomei leopoldine, fiindcă esecutarea atâtor determinațiuni ale aceleia în faptă a devenit a fi peste putință și nu se poate împăca cu dreptatea și cu conștiința noastră, a confirma ceva, ce în faptă a devenit a fi peste putință.

Totuși, din propensiunea de care suntem conduși cătră voi, iubitorilor credincioși, și cătră întregul nouă scumpul mare principat Transilvania, voim a recunoaște apriat și a vă declara serbătoare prin aceasta, că după ce va fi înființată pe calea constituțională, cu confăptuirea voastră, iubitorilor credincioși, structura din lăuntru de drept public a iubitului nostru mare principat Transilvania și corelațiunea lui cătră întreaga monarhie, în privința deșturării definitive a modului trimiterii deputaților Transilvaniei la senatul imperial, inimei noastre de părinte al țării îi va fi spre plăcere a emite despre aceasta, când ați dori și cere, o diplomă solemnă, care și următorii noștri vor avea se o confirme totdeauna înainte de depunerii omajului.

Spre a ajunge mai curând la aceasta țintă comună și înaltă, și spre a ușura și grăbi tratarea constituțională a celor multe întrebări însemnate ce zac încă nedeslegate, vom lăsa să vi se propună, iubitorilor credincioși, prin împuternicitul nostru comisar reg. de dietă, o serie de proiecte de legi, de aceste atingătoare, și anume, despre:

1. Efectuarea egalei îndreptățiri a națiunii române și a religiunilor ei.

2. Întrebuințarea celor trei limbi, usitate în țară, în comunicațiunea oficială publică.

3. Compunerea și ordinea dietei.

4. Regularea definitivă a modului trimiterii deputaților din marele principat Transilvania la senatul imperial.

5. Schimbările de lipsă în împărțirea politică a țării spre mijlocirea mai ușoară a unei administrațiuni ordinate politice și de justiție.

6. Regularea administrațiunii politice.

7. Regularea justiției.

8. Organizarea tribunalelor de justiție și mai ales constituirea curții judecătorești de instanța a treia.

9. Integritatea și interpretările de lipsă a unelor determinațiuni ale pătenței noastre împărătești din 21 Iunie 1854, despre punerea în faptă a desărcinării pământului.

10. Introducerea protocoalelor funduare, și

11. Înființarea unei bănci de ipotecă.

Vă provocăm deci prin aceasta, iubitorilor credincioși, se pertractați despre acelea după prescripțiile regulamentului de afaceri, emis pentru aceasta dietă, și se subșterneți, iubitorilor credincioși, proiectele de lege ce le veți aduce la cale, sancțiunii noastre atotprealalte. (Va urma).

Crearea lumii.

De Dr. I. Broșu.
(Urmare).

Mituri grecești.

În mitologia grecească (Lucas Kosmogonien pag. 87) circulau o samă de povestiri cosmogonice deosebite fără de-a fi însă ele între ele ființial luat cu totul de altă natură. Tot așa ca și în Egipt și în India puterile din natură nu sunt absolut despărțite de ființele divine. Din starea de la început se produc prin naștere sau numai prin emanare diferite ființe, ca de pildă pământul, cerul, noaptea, întunecul, aerul, oceanul, lumea de jos, iar din acestea se naște iar neamul puternic al zeilor. În urma concretei și plastice gândiri a Grecilor însă aceste singurice ființe divine capătă contururi tot mai limpezi. Dar mai cu seamă prin poezie și cu ajutorul artei plastice, ele sunt păstrate în Grecia în forme tăiate foarte precis și independente; până când la Inzi ese în evidență mai mult aceea unitate nedeosebită ce pătrunde toate lucrurile. Homer numește ocașional oceanul de tată și originea tuturor lucrurilor și chiar și al zeilor. (Ilias XIV, 201; 206). El a născut împreună cu Thetis, mama, pe zei. Miturile Orficiilor mai vechi (adevărat a unei școale religioasă-filosofice, ce și deduce originea de la cântărețul legendar Orfeus) spun că toate s'au născut din „noapte”, (aseamănă și mitul indic: „odinioară totul era învelit în noapte neputându se cunoaște”). Cea mai amplă povestire cosmogonică o aflăm la poetul Hesiod din secolul al 8-lea a. Cr. (Theogonia v. 116 sq.). Hesiod așează la început Chaos, adică acea amestecare absolută ce nu se poate deosebi. De acolo se nascu Pământul, Tartarul (lumea inferioară, și Eros (iubirea). Din Chaos se produsera întunecul și noaptea, din noapte eterul (aerul) și ziua, iar pământul născu la urmă cerul (Uranos) munții și marea. Din împreunarea cerului cu pământul s'au născut Titani, dintre cari cel mai puternic, adică Cronos răpește din mâinile tatălui sau Uranos, stăpânirea universului! Dar niște zei mai tineri, în frunte cu Zeus, într-o luptă cumplită, înving pe Cronos și pe Titani. Ei sunt închiși în Tartar... Titani personifică forțele, brațele, din natură ce lucrează desordonat... Mitul acesta pare că s'arbitrește chiar biruința unei orânduiri spirituale și mărețe a universului, împotriva puterilor oarbe ale întregului. Probabil, că atât contemplarea cutremurilor de pământ, cât și erupțiunilor vulcanice au împrumutat miturilor grecești culoare atât de vie. — Tot astfel de teorii ca la Hesiod se mai găsesc și la istoricul Akusilaos, care spune că din Chaos s'a format întunecul și noaptea, și din noapte eterul, iubirea și cugetarea. Filosoful Pherekidēs presupune că începutul treimea următoare: Zeus, Cronos (adevărat timpul, ce-a fost adeseori după aceea confundat cu zeul Cronos, ca care n'are nimic a face) și Pământul. Cronos produce din el însuș focul, aerul și apa. Zeus pentru a crea universul, se schimbă în Eros, (iubirea ca forță creatoare; sunt de asemănare și teoriile indice). Oul universal al Egiptenilor și al Inzilor îl aflăm de nou la filosoful E-

pimenides în veacul al 7-lea a. Cr. și în miturile orifice mai noi. De altfel și aici aflăm tot cam aceleași obiceiuri ființe divine cari joacă rol și la Hesiod. La Epimenides, Tartarul e format din aer și din noapte adevărat din aceste două ființe din amestecul cărora s'a născut oul-universal ce cuprinde germeni tuturor lucrurilor. Unul din miturile orifice presupune ca principiu începător pe Cronos; din el sar afară Aetherul și Chaosul, iar aceștia fac oul-universal ce ascunde în sine zeitățile. Un alt mit orific spune, că tot asemenea în acel ou-universal sunt ascunse semiațele tuturor lucrurilor, din care s'a născut și Zeus, formatorul lumii numit, pentru ordinea sa universală făcută de el și ce cuprinde toate, și Pan (întregul). Orficii, tot așa ca și Inzii, au privit ca parte divină, în mod panteist, fluviul vieții, ce trece prin toate. Singuraticii zei dispăreau pentru ei în dumnezeirea universală.

Mituri Assiro-Babilonice.

Babilonia ne este deja cunoscută mai mult sau mai puțin din lecțiile de religie, ca țara ce se extinde pe șesul larg dintre râurile Tigru și Eufrat, acolo unde după istorisirile biblice s'ar fi aflat probabil paradisul, și-ar fi locuit toți patriarhii până la Abraam, unde și-ar fi clădit Noe corabia sa, unde oamenii îngroziiți de pustirea potopului ar fi ridicat acel turn măreț, ce se înălța până la bolta cerească; ca țara pe care a părăsit-o Abraam, deoarece locuitorii ei se închinau idolilor, și unde după 15 secole poporul lui Abraam, purtând lanțurile robiei, se întorcea din nou cu jale plângând și bocind; țara despre care zice psalmistul:

„La râul Babilonului am stat și-am plâns
Când mi-am adus aminte de tine, Sioane...”

Cine călătorește azi acolo — fapt pe care l-a înlesnit foarte tare linia ferată anatolică ce duce de la Constantinopol și până la Bagdad, — va afla un ținut pustiu, cu canale părăsite: sate oropsite și uitate de Dumnezeu, dar peste toate întinzându-se cortul de mătase acelaș cer ca odinioară, aceleași stele de aur mișcătoare cum nu se mai pot vedea nicăieri în lume, — poate tocmai așa ca la început, în zilele grandioase ale creațiunii!... Înainte cu mii de ani însă aici a fost o țară minunată, iar ochiul omeneș etern scrutător a aflat în ultimele decenii urmele ei strălucite. Târâncopul a scos la lumina zilei ruinele vechilor orașe și temple, și nenumărate documente scrise pe table de lut ars și pe piatră, în acea scrisoare minunată cuneiformă, ce ne povestesc despre o astfel de istorie și o astfel de cultură a celei țări, încât ne pune în adevărată uimire. Este meritul profesorului F. Delitzsch dela universitatea din Berlin pe care am avut norocul să-l audiez, în mare parte, acele săpături făcute acolo, și o samă de descoperiri arheologice de-o valoare incomensurabilă. Reliefulurile de alabastru, scoase din palatele desgrozate, ne înfățișază viu înaintea ochilor pe acei străvechi domnitori assirieni și babiloneni, de cari tremura întreaga Asie anterioară, și cari au adus un rol extrem de însemnat și de grozav în istoria poporului Israelitean. Acum știm cu siguranță, că Babilonia deja cu 3000 de ani înainte de Cristos a fost o țară bogată, o țară de cultură, și se afla în relații întinse comerciale cu Siria, Fenicia, Arabia și Africa. Nu mult după aceea aflăm acolo, în nordul Babiloniei pe preea puternicul domnitor, rășboinicul Sargon I, care pune în Babilonia temelie unei întregi și mari dinastii semitice, de regi. Sub unul dintre urmașii săi, cu numele Hammurabi pe la anul 1950 a. Ch. se întinde împărăția babilonică până la marea Mediterană, iar în răsărit până la Persia. Acesta pare a fi timpul când a trăit și Abraam, a cărui personalitate istorică n'o trage nimeni azi la îndoială, pe motive serioase. Pe vremea aceea Babilonia era într-o stare înfloritoare de cultură. Avea o legislație foarte amănunțită, în care erau regulate între altele încheerea căsătoriei, viața familială, moștenirea, viața și averea, moralitatea publică, chiria și contractele. În anul 1901 s'a aflat din nou într'un alt exemplar această legislațiune a lui Hammurabi săpată într'un bloc de peatră de 2 metri de înalt. Babilonul posedă o alcătuire juridică tot atât de detaliată, întocmai ca și acel sistem de canalizate grandioasă, din care își lua țara sănătatea și rodnicia plină de belșug a pământului. Erau școli, în cari nu se învăța numai singură adicția, multiplicația și diviziunea, ci și scoaterea rădăcinei patrate, și chiar și progresiuni geometrice; și în cari se desvoltau științele și arta. Deja pe-atunci aflăm stabilite felurite cariere și caste deosebite, și anume aflăm: preoți, ostași, meseriași, comercianți, proprietari mari de pământ, bancheri, păstori și sclavi, meseriași aveau chiar bresle. Un serviciu întins al poștei mijlocea o puternică comunicație dintr'un loc în altul, iar materialul pentru scrisul scrisorilor consta din tablele delicate de lut. Cu susținerea ordinii publice era

însărcinată o armată permanentă, iar limba babiloneană nu se vorbea numai în țara dintre cele două fluvii, ci — considerată ca o limbă de lux, cum ar fi franceza — și în Siria, Fenicia, Palestina și Persia, și după cum dovedesc tablele de lut aflate la Amuna, chiar și în Egipt. Cultura Asiei anterioare era cu un cuvânt babiloneană. Tot așa rămase și după ce poporul înrudit cu ei, Assirienii, pe la anul 1000 a. Cr. îi copleși; când Babilonul capitala imperiului fu dărâmat, și când, în anul 689 a. Cr. după ce l'nimiciră cu desăvârșire, clădiră și așezară orașul Ninive ca reședință a puternicei împărății, sub Senacherib. Abia ridicarea Mezilor și a Persilor, popoare de origine indo germanică, cari nimiciră orașul Ninive la anul 697 a. Cr., împinseră această cultură babilonică foarte înapoi, și deși Babilonul, vechiul oraș al regilor de odinioară, răsări din nou încă odată ca un vis măreț, la o nouă strălucire, anume sub Nebucadnețar al II-lea, care a nimicit Ierusalimul la anul 589 a. Cr. și a dus în robie poporul israelitean, totuș imperiul babilonic se apropia spre sfârșitul existenței sale, odată și pentru totdeauna! Și de fapt Cyrus, și după aceea Alexandru cel Mare, au pus sfârșit imperiului babilonic. Începând de la Cyrus n'a existat mai mult sub soare Babilonia.

(Va urma).

„Chestia căminelor studențești și străinii“.

Cetim sub titlul acesta, în „Jenaer Hochschulzeitung“ (ziarul universitarilor din Jena) următorul interesant articol datorit dlui student phil. și agron. Valeriu Lucian Bologa, un brav fiu al Brașovului românesc:

„Chestia locuințelor și chestia străinilor stăpânesc astăzi cercurile germanice. După cuprins ele sunt cu totul deosebite, însă apar în acelaș timp. Și se pare, că soluția lor s'ar putea încerca, cu toate că la aparență n'au a face una cu alta.

Universitățile germane au avut totdeauna o mare putere de atracție asupra străinilor. Afară de Ruși, contingetul principal îl dau special micile națiuni ale Europei sud-estice.

Pecând în cercurile academice domnește claritate în ceea ce privește altitudinea ce să se ia față de străini de limba germană și față de străinii ce aparțin statelor de cultură vesteuropene, — asupra străinilor din statele susamintite se deliberează foarte mult.

Chestia Rușilor este o mare problemă, a cărei soluție le va da încă multă bătaie de cap cercurilor conducătoare. Noi nu voim să o tratăm aici. Mai de importanță ni se pare cercetarea chestiunii celorlalți Europeni din sud-est, special a studenților din Balcani. Împrejurarea, că aceștia, în afară de Români, Greci și Turci, sunt mai ales Slavi, și să găsim între ei uneori elemente pe cari studentul german nu le poate înțelege și pricepe, a avut în timpul din urmă drept urmare o falsă judecare a lor. În consecință li se aduce foarte puțină simpatie.

Tocmai Jena, cu puterile ei didactice foarte superioare, cu cursurile feriale, cu fundația ei pentru Ungaria și Transilvania, a atras totdeauna foarte mulți Maghiari, Români, Bulgari, Sârbi și Greci. Cei mai buni dintre studenții acestor popoare vin aici pentru ca pe deoparte să se perfecționeze în studiile lor de specialitate, iar pro secundo, se cunoască cultura și felul de a fi al Germanului. Mare le este pe urmă decepția, când văd că le stă închisă ori ce posibilitate, de a intra în cercuri germane. Petrec deci câteva semestre în cercul compatrioților lor, își însușesc poate o bună cultură de specialitate, nu pot însă învăța nici să vorbească bine nemțește și mai puțin să cunoască și se aprecieze felul și sentimentele Germanilor.

Aceste stări sunt pentru acești străini foarte desagrababile, iar pentru Germani direct păgubitoare.

Acolo jos în colțul furtunos al Europei se nasc și se vor mai naște state naționale, a căror populație foarte conștie și foarte capabilă de cultură va fi chemată se joace încă un important rol în istoria viitoare politică și culturală a Europei. În interesul germanismului cu colosala lui necesitate de expansiune este deci, ca să și câștige acolo influență și simpatii. Doar tocmai aceia, cari azi studiază, vor fi conducătorii de mâne ai acestor popoare. Aici deci trebuie să înceapă lucrarea studențesmei germane. Cum să știe, impresiile culese pe timpul studiilor sunt cele mai trainice. Dacă le succede studenților germani să câștige simpatii și respectul acestor străini atunci câștigă deodată și simpatia popoarelor lor pentru germanism.

Cât de adevărat este acest lucru, să poate observa în exemplul semnarului român și bulgar din Lipsca. Aici să întâlnească sub conducerea dlui consilier de curte Dr. Weigand, Bulgari, Nemți și Români la o muncă serioasă științifică. — Aici se încheie prietenii, basate pe stima reciprocă pentru

intreaga viață, prietenii ce de ambele părți nu vor fi regretate niciodată. Din a rest seminar ies cei mai buni amici ai germanismului, și cei mai temeinici cunoșcători ai stărilor din Balcani.

Pecând în decursul conflictului balcanic Germania era informată despre stările de acolo destul de unilateral și incorect, la seminarul din Lipsa toți erau în curat cu situația. În decursul conflictului ivit în jurul Silistrei opinia publică a două țări era foarte rășboinic influențată; numai acolo se găsea dorința cea mai intimă pentru pace, — pentru că acolo oamenii învățaseră a se cunoaște și a se aprecia.

Nu numai din punctul de vedere al omului politic, ci și pentru singuratic o astfel de comunicare ar fi foarte de dorit. Într-un astfel de contact înveți a cunoaște vederi cu totul nouă, moravuri și obiceiuri, și câștigi cunoștințe cari și pentru studiul de specialitate pot fi de mare folos. Filologul găsește ocazie pentru un viu schimb lingvistic; estetul se oferă comori nesecate de artă, de muzică și de literatură poporană, despre a căror frumsețe și podăbă orientală aici nici nu-ți poți face măcar o idee. Cei ce studiază științele naturale și geografia ar afla multe lucruri nouă, și ar putea face legături, cari li-ar fi de mare folos la călătorii viitoare. Tot așa ar avea avantajii istoric-cultural și economistul național.

Un mijloc potrivit pentru a face o astfel de apropiere ni se par *căminele studențești*, despre cari s'a vorbit mult în timpul din urmă.

Acestea ar fi proprii de a atrage tocmai pe străini, căci aici acestia ar găsi ocazie a se întâlni cu Germanii. Viața socială a acestor cămine li-ar da prilej să-și valideze tocmai talentul lor social bine dezvoltat. Trăind împreună s'ar face să dispară multe prejudecări pentru totdeauna. Multe obiceiuri și vederi, până acum neînțelese din ambele părți, cu timpul s'ar lămurii și ar fi pricepute. O cunoaștere reciprocă pe încetul s'ar desvolta în simpatie reciprocă între străini și germani pe deoparte, și la străini între ei de altă parte. (Această din urmă n'ar fi nici ea un merit mic pentru acela care ar realiza-o!) Micile gelosii și tachinările ar dispărea în fața unei nobile emulații.

Că s'ar putea strecura în aceste cămine și elemente nedemne, nu putem crede; acestea s'ar feri la tot cazul de a se pune așa zicând sub controlul camerazilor lor. Pe urmă ceilalți străini, veseli de a-vantagiile de cari se vor bucura, ar repudia energie astfel de elemente. Mândria lor, fortificată prin ultimile evenimente politice, nu ar suferi între ei elemente, cari ar putea să le discrediteze națiunea.

Străinii, cari vin în Germania, sau au mijloace de acasă, sau stipendii; sunt dar de regulă situați materialicește de așa, încât pot renunța la favorurile cari le oferă căminele studențești — deja destul de ieftine — studenților săraci nemți. Ba ei chiar s'ar învoi bucuroși să plătească taxe ceva mai urcate în beneficiul căminelor studențești.

Ar trebui numai, ca din parte germană această chestie se fie primită cu bunăvoință. Soluția ei ar duce la multe favorabile rezultate pentru ambele părți.

V. Bologa.

„Fundațiunea pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria“.

— Comunicatul Epitropiei administrativă. —

I. În decursul lunilor Mai și Iunie au mai intrat următoarele donațiuni și contribuții:

a) donațiunea d. nului Anton Mocsonyi de Foen, care se va administra ca fond separat 10.000. cor.

b) întregire la dotațiunea dnei și dlui Dr. T. Mihali, Dej 1.000 cor.

c) D.vidende și interese încassate în semestrul prim al anului, 1.713.

d) prin „Ardeleana“, dela redacția „Românul“ 835 cor. 80 fil, dela I. Poruțiu și soții, Budapesta, 225. cor, dela „Sebeșana“, Sassebeș în amintirea lui I. Onicescu, 50 cor, dela „Doina“, Câmpeni 100 cor, dela red. „Gazeta Transilv.“, 190 cor, 90 fil, dela dl M. Păculea 40 cor, dela dl Leon Târnoavean, 5 cor. 90 fil.

e) prin „Banca de asigurare“: dela „Bocșana“, 40 cor, dela „Șercăiana“, 42 cor., dela „Someșana“, 50 cor., dela „Co-roana“, Bistrița, 50 cor., dela „Auraria“, Năsăud, 100 cor., dela „Codreana“, Băsești 25 cor., dela redacția „Drapelul“ 115 cor., dela dl și dna Dr. Iltu 50 cor., dl Const. Popp 10 cor., dela Dr. A. Oprea pentru resp. cumpărat coroana Dr. Iz. Pop, 20 cor., dela dl M. Gaspar tot pentru acest scop 5 cor. Total 14.667-60 cor.

De la 1 Ianuarie a. c. până la sfârșitul lunii Aprilie au încurs în favorul funda-

țiunii 23.950.79 cor., astfel că starea ei cu finea lui Iunie a. c. este deja de 64.339.04 coroane.

Cu această ocaziune epitropia fundațională roagă pe toți acei P. T. doamne și domni, cari au pus în vedere aranjarea de conferențe, producțiuni etc. în favorul fundațiunii să raporteze despre demersurile făcute, și rezultatele obținute. Tot asemenea sunt rugate onor. noastre bănci, cari nu au asemnat încă prețul „Monografiei Ardelenei“ să-l asemneze ca să se poată face socoteala în această afacere.

Sibiu, la 15 Iulie 1913.

Epitropia administrativă.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Despărțământul XXIII. Turda al „Asociațiunii“ invită pe toți membrii și sprijinitorii lui la

Adunarea generală

ce o va ține în 2. August st. n. la 2 ore p. m. în comuna Mischiu, cu următoarea:

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Alegerea a 2 comisii:
 - a) pentru cenzurarea raportului,
 - b) pentru înscrierea de membri noi și încassarea taxelor.
4. Alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani.
5. Raportul comisiilor esmise.
6. Prelegeri cu schiopicionul.
7. Propuneri.
8. Expoziție și premiare de copii.
9. Închiderea adunării.

Turda, la 17 Iulie 1913.

Iuliu Vlăduțiu Dr. Valer Moldovan
director. secretar.

Apel

cătră domnii preoți, învățători și ceilalți intelectuali de pe teritoriul despărțământului „Turda“ al „Asociațiunii“.

Comitetul despărțământului Turda al „Asociațiunii“ voină ca să lățească tot mai intensiv ideea și binefacerile Asociațiunii în mijlocul poporului, a hotărât să înființeze în timpul cel mai scurt câte-o agentură în fiecare din cele 30 de comune aflătoare pe teritoriul despărțământului Turda.

Pe calea aceasta sperăm să întărim legăturile sufletești dintre conducătorii dela sate ai poporului și dintre comitetul nostru.

Aceasta e și singura cale, pe care ne vom putea ajunge mai iute idealul de-a înzestra fiecare comună cu câte-o bibliotecă poporală.

Până acuma avem șase biblioteci, anume în Turda, Ceanu-deșert, S. M. Haiu, Agărbiciu, Petridu-ungurese, și Tritiu-de sus.

Am cerut dela comitetul central ca din donația de 15 mii coroane a dlui Vasile Stroescu să înființeze și în despărțământul nostru barem încă zece biblioteci. După ce de sine înțeles la împărțirea acestor biblioteci vor fi preferite acele comune cari vor dovedi ore care interes pentru scopurile Asociațiunii arătându-se aplicate a înființa o agentură:

Vă rugăm ca să premergeți cu exemplul bun înscriindu-vă de membru ordinar sau ajutor al Asociației și îndemnând la asta încă cei puțin 3-4 țărani, ca să fie astfel date condițiile statutare a înființării la timp potrivit a unei agenturi în comuna d-voastră.

Observăm, că îndată ce vă veți fi constituit în o agentură, vă veți bucura de următoarele favoruri statutare:

1. Veți primi pe seama agenturii gratuit revista „Transilvania“.
2. Veți primi dela comitetul central cărți, ca să puneți baza unei biblioteci.

Condițiile înființării unei agenturi, drepturile și datorințele ei sunt cuprinse în următorii §§ ai statutelor:

§. 43. În fiecare comună, în care se află patru membri cel puțin de orice categorie ai Asociațiunii, se poate înființa o agentură în scopul de a servi drept organ al Asociațiunii în nemijlocita atingere cu populațiunea respectivei comune.

Agentura se constituie sub presidiumul unui delegat al comitetului cercual, alegându-și un președinte, un casier și un notar pe timp nedeterminat, pe cari însă comitetul cercual îi poate schimba când cere trebuința.

§. 47. Chemarea agenturii este: a stării pentru înmulțirea membrilor și a altor venituri ale „Asociațiunii“ în comună;

a încasa banii dela ceice li vor respunde la dansa și a-i administra fără întârziere la comitetul cercual;

a duce în îndeplinire dispozițiunile comitetului cercual, a grijii de foile, cărțile, eventual biblioteca poporală și cu un cuvânt de toate obiectele primite dela comitetul cercual pentru întrebuințarea lor în comună ținându-le totdeauna în stare bună; a înainta în fiecare an socoteala la comitetul cercual despre banii încassati, și în fine din când în când a face comitetului cercual propuneri în interesul Asociațiunii. —

În urma acestora vă rugăm, ca după înțelegere cu poporul să ne avizați ca fi ați aplicați a înființa în comuna d-voastră o agentură?

În cas că da, vom trimite din sinul comitetului un delegat, care să vă constituie și să vă dea instrucțiunile de lipsă.

Din prilejul acestei constituirii apoi vom ținea și două prelegeri populare cu noul schiopicion cumpărat pe seama despărțământului nostru.

Totodată vă facem cunoscut, că adunarea generală din anul acesta o vom ține în comuna Mischiu în 2 August. Vă rugăm să participați din fiecare comună barem 2 delegați și să vă faceți membri trimițând taxa de membru ordinar de 10 cor. sau ajutor de 2 cor. la adresa casierului Iosif Costin, protopop gr. cat. Turda.

Așteptând responsurile d-voastre rămânem

Cu deosebită stimă:

Iuliu Vlăduțiu Dr. Valer Moldovan
director. secretar.

NOUTĂȚI.

Elena Văcărescu, distinsa scriitoare română care trăiește în Franța și e foarte apreciată la Paris, a publicat, la știrea că România apucă arma, în ziarul „Le Figaro“ un articol de rară frumsețe, în care exprimă în formă artistică de extraordinară valoare „entuziasmul unei Române“ în momentul când țara cere fiilor săi acest suprem tribut. Marele poet al Italiei Gabriel D'Annunzio i-a răspuns în o scrisoare de admirație pentru elanul de care s'a arătat capabil poporul român și i-a exprimat urări de splendid succes pentru reprezentanții geniului latin în orientul Europei. (C. N.)

Alegere de preot. În *Pecica română* (dieceza Aradului) a fost ales preot, Duminică în 13 Iulie n., domnul Dr. Ioan Felea, profesor seminarial în Sibiu.

Comoară de milioane. O societate engleză a plecat din Londra la insula Tershelling, în marea de nord, pentru a căuta o comoară care zace de mulți ani pe fundul mării din apropierea insulei amintite. În 1799 toamna un vapor, care avea bani de aur în valoare de 27 milioane coroane, s'a naufragiat cu întreg personalul său. În 1859 au izbit să ridice de pe fundul mării o parte din comoara cufundată, și anume cam trei milioane. De atunci s'au mai perfecționat mijloacele tehnice, și acum se speră, că vaporul va putea fi scos cu toată bogăția sa din apa mării.

Redactor condamnat. Milan L. Popovici, redactor șef al ziarului sârbesc *Srbstvo* din Neoplanta, a fost condamnat la temniță de stat pe o lună și amendă de 100 coroane pentru un articol apărut în Decembrie anul trecut sub titlul: Prigonirea sârbilor.

Prelungirea concediilor pe vremea secerișului. Ministrul nostru de război a încredințat pe comandantii de corp, ca în urma timpului anormal și a inundațiilor din acest an, să poată prelunge cu 8-14 zile concediile acordate soldaților pentru lucrările secerișului.

Catedră nouă. Cu începutul noului an școlar se va înființa la universitatea vieneză o catedră pentru *dreptul bosniac*. Se fac pregătiri, ca și la universitățile din Ungaria să se întemeze o asemenea catedră.

Starea învățătorilor boemi. Ziare din Austria descriu în colorii întunecate starea învățătorimii din Boemia. De prezent se găsesc 1400 dascăli fără posturi. Tinerii învățători sunt adeseori aplicați în calitate de suplinitori, cu toate că au calificăție deplină. Salarul unui suplitor, care săvârșește aceeași muncă ca și învățătorul definitiv, este *șasezeci* de coroane pe lună, — și nici aceste 60 de coroane nu i se plătesc regulat. În vacanțele de vară nu primește nici o plată. Învățătorul ales are salar de 80 coroane pe lună. Sunt învățătoare pentru lucrul de mână care propun 12 ore pe săptămână și au o leafă de 500 coroane pe an. Corpul didactic din Boemia pretinde îmbunătățiri de salar.

Aviz. Se aduce la cunoștință oficiilor parohiale, că la căpitanatul de poliție al Sibiului se află părțile din un *potir*, disc și linguriță, furate din o biserică. Pe piciorul potirului se află următoarea inscripție: „Acest sfânt potir împreună cu discul și steaua și lingurița, copia s'au făcut cu cheltueala ieromonarului Ioanichie pentru pomenirea. 1793 Sept. 1“. — Pe discos: *Filaret Arhiepiscopul — Ioanichie Ieromonarcul — Gavril Opreana*. Oficiul parohial din a cărui biserică s'ar fi furat aceste lucruri, să se anunțe la numitul căpitanat, eventual să înștiințeze cu posibilă grabire oficiului protopresbiteral gr. or. rom. al Sibiului.

† Dr. Demetriu Ciuta, avocat în Bistrița, fost membru în comitetul central al partidului național român, un harnic conducător al Românilor din părțile năsădene, a decedat în Bistrița. Odihnească în pace!

† Ernest Schneider, un fruntaș al social-cresștinilor din Viena, mare filo-român, a decedat în etate de 63 ani.

De imitat. Serviciul sanitar, spitalele și direcțiunile institutelor de învățământ din Newyork s'au aliat cu scop de a combate cât mai energic tuberculoza. Copiii, la cari se constată boala aceasta, vor fi excluși din școlile publice și întrușiți în grupe separate, pentru a fi instruiți în aerul liber din grădini, parcuri, dumbrăvi sau pe corăbii anume construite.

Serviciul militar de trei ani. La dorința ministrului de război Etienne, camera franceză a primit o modificare în proiectele de lege militară: s'a hotărât, ca etatea recrușilor să se stabilească cu 20 de ani; afară de aceasta, în împrejurări normale, serviciul militar să se termine în doi ani și jumătate.

Caz de holeră. În comuna Mitrovița din Croația a murit de holeră aziatică un muncitor cu numele Șpiric. Muncitorul venise dela Belgradul Sârbiei, unde în timpul din urmă s'au ivit numeroase cazuri de holeră.

Din înghețată. Familia învățătorului Nicolae Ștefu din Arad, mâncând zilele trecute înghețată, s'a îmbolnăvit întreagă de tifos. Fetia *Georgina*, în etate de 16 ani a murit încă în aceeași zi, iar ceilalți membri ai familiei zac bolnavi în spital.

Convocare. Despărțământul XV. Mociu al „Asociațiunii“ invită pe toți membrii și sprijinitorii lui la adunarea generală ce o va ține Duminică în 27 Iulie în biserică din Mociu la 4 ore p. m. *Oct. Florian*, secretar. *Vasile Hopârtean*, dir. desp.

Aviz dlor învățători. În curând va apărea partea III. a Cursului de limba maghiară de Iuliu Vuia, care va cuprinde diferența de material din *geografie, istorie, constituție și aritmetică* prescriși prin rezoluția ministerială de sub Nr. 80.000/1910 pentru clasele superioare.

Manuale didactice aprobate. Ministrul instrucției publice a aprobat sub Nr. 79, 642/1913 Ed. IX de *Limba română*, sub Nr. 104.752/1913 Ed. V de *Aritmetică*, și *geometrie*, sub Nr. 108.725/1913 Ed. V de *Fizică și constituție*, de I. Vuia, iar sub Nr. 104.754/1913 Ed. II de *Istoria naturală* de R. Vuia

Impo'riva lui Moliere. Știre neașteptată vine din țara japonezilor: pe temelul raportului poliției din Tokio, s'a oprit reprezentarea comediei lui Moliere pe tot teritoriul împărăției japoneze. Se pare ciudat, că tocmai censura din Tokio, care este indulgentă cu producerile îndrăznețe ale literaturii moderne, oprește piesele marelui dramaturg francez și-l declară „primejdios“ pentru moravurile publice.

Peste Alpi. Cel dintâi aviator care a încercat să sboare peste Alpi a fost, cum se știe, *Chavez*; în Septembrie 1910 s'a înălțat în Brig din Elveția și după 46 de minute s'a coborât în Domodossola din Italia. La coborâre mașina s'a resturnat și a frânt picioarele lui Chavez, care după trei zile a murit și a plătit cu viața premiul de 100.000 de franci. În Domodossola i s'a pus un monument. După doi ani și jumătate a sbrut peste Alpi, pe aceeași cale, peruvianul *Bielovucic*. Săptămâna trecută i-a imitat elvețianul *Bider*, care însă a făcut un drum cu mult mai lung și s'a ridicat până la o înălțime de 3400 de metri. Înaintașii săi au atins numai 2000 de metri. Din Domodossola *Bider* a sbrut la Milano, unde s'a coborât după un drum de 1 oră.

Nr. 336/1913.

(174) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din **Colibi**, protopresbiteratul Sebeșului se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele asigurate prin art. de lege XVI din 1913. Din salariu 200 cor. se plătește dela comuna bisericească, iar restul întregire dela stat.

Cererile de concurs să se înainteze în termenul prefapt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Szászsebes, la 5/18 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Sergiu Medeanu
protopresbiter.

Nr. 612/1913.

(173) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor din comuna bisericească **Boroșneul mic**, gara Nagyborosnyó, în protopopiatul Treiscaune, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela popor câte 1.60—2.— coroane.
2. Dela Veneratul Consistor 150 coroane anual.
3. Restul dela stat.
4. Cuartir în natură și 20 cor. pentru grădina.

Concurenții vor avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare în biserică spre a-și arăta cunoștințele din cântări și tipic.

Alesul va fi îndatorat a forma cu tinerimea cor și a cânta în biserică.

Concursele sunt a se înainta Oficiului protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în Bereczk, comitatul Háromszék.

Brețcu, 4 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune, în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Demianu
protopresbiter.

Nr. 106/1913.

(167) 3—3

Anunț de licitațiune.

Parochia **Roșia** dă în licitație publică adaptarea școlii pe baza planului și preliminarului aprobat de Preaveneratul Consistor sub Nr. 2377/1913 școl. în ziua de **14/27 Iulie c. la 2 ore p. m.** în edificiul școlar.

Prețul de strigare e 8400 cor., — din care se detrage prețul cărămidei, năsipului și a lucrătorilor cu palma.

După suma restantă licitanții au să depună vadiu de 10% în bani sau hârtii de valoare.

Comitetul își rezervă dreptul de a alege dintre oferenti, pe acela în care va afla mai multă încredere.

Roșia, 1/14 Iulie 1913.

Oficiul parohial:

Tr. Scorobăț
paroh.

Văzut:

Dr. Stroia
protopop.

Nr. 107/1913.

(165) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din **Câmpuri-Surduc** (Kimpény-Szurduk), protopresbiteratul Iliă-murăș, se deschide concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul: 1200 cor. în bani, cvartir corespunzător în edificiul școlii, grădina de legumi sau 20 cor. în bani.

La salariul învățătoresc se va cere ajutor dela stat 800 cor., tot dela stat se vor cere eventualele cvinevenale trebuitoare.

Dela concurenți se cere să aibă cunoștință muzicală și să conducă și instrueze corul bisericesc, despre care prestațiune petentul va acorda o declarație deosebită acluse petițiunii, din care să fie evidentă atât năzuința, precum și aptitudinea sa. Va instrua și școala de repetiție.

Cei apti în a conduce orchestră sunt preferiți.

Petenții își înaintează cererile oficiului protopresbiteral concernent și se vor prezenta — până la alegere — în comună pentru a fi cunoscuți că vor putea satisface celor pofite.

Câmpuri-Surduc, din ședința comitetului parohial gr.-or. rom. ținută la 16/29 Iunie 1913.

Ioan Budoiu
preot. preș.**Romulus Borze**
notar.

Nr. 437/1913. Vidi:

Z. Mureșian
protopresbiter.**Anunț de licitațiune.**

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Prea V. C. sub Nr. 6462 școl. din 30 Maiu 1913 prin această publică licitațiune minuentă pentru edificarea școlii gr.-or. română din **Veseud** (Vesszöd), tractul Agnita.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 21 Iulie st. v. (3 August st. n.)** la 12 ore în cancelaria oficiului parohial din loc.

Comuna bisericească dă cărămida, năsipul, 4 stânjini peatră, precum și lucrătorii la zidit. Prețul strigării este 5,500 coroane.

Licitanții au a depune înainte de licitare vadiu 10% din prețul strigării. Oferte în scris încă se primesc. Condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege pe acela dintre minus oferenti, pe care îl va afla mai apt.

Veseud, în 26 Iunie 1913.

Ioan Savu
par. preș. com. p**Simion Varga**
notar.

(162) 2—2

Nr. 77/1913.

(155) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al doilea de învățător din comuna **Castău** (Kasztó), protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil: 100 din lada bisericeii 900 cor. ajutor dela stat votați sub Nr. 21037 Minist. de datto 7 Martie a. c.
2. Cuartir în edificiul școlii.
3. 6 stânjini de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ.

Lângă alte datorințe impuse prin lege, și regulamentele în vigoare alesul învățător la acest post i-se impune, ca datorință strictă a conduce elevii în Dumineci și sâmbători la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice în decursul feriiilor mari, și a forma un cor bisericesc cu tinerimea adultă.

Petițiile concursuale înzestrate cu documentele recerute să se aștearnă oficiului protopresbiteral din Orăștie în termenul deschis.

Până înainte de alegere cu 8 zile concurenții au a se prezenta în comună spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Din ședința comitetului parohial gr.-or. ținută la 17 Iunie 1913.

Nicolau Andreiu
paroh-președinte.**Vasile Sintiu**
notar.Nr. 348/1913. În conțelegere cu mine:
Orăștie, 22 Iunie 1913.**Vasile Domșa**
protopresbiter.

Nr. 439/1913.

(164) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școlile noastre confesionale din comunele mai jos înșirate, se publică concurs în „Telegraful Român“ cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.)

1. **Cerbia**: Salar 1000 cor., din cari 400 dela biserică, 200 din fondul cultural arhidiecezan și 400 ajutor de stat votat deja. Cuartir natural, lemne și grădina, eventual relut 20 cor.

2. **Runcșor—Vica**: Salar 1000 cor., din cari 700 cor. dela biserică și 300 cor. din fondul cultural arhidiecezan. Cuartir natural, lemne și grădina, eventual 20 cor.

3. **Târnava**: Salar 1000 cor., din cari 600 dela biserică, iar 400 se vor cere ajutor dela stat. Cuartir natural, lemne și grădina, ori 20 cor.

4. **Târnăvița**: Salar 1000 cor., din cari 600 dela biserică, iar 400 se vor cere ajutor dela stat. Cuartir natural, lemne și grădina, ori 20 cor.

5. **Fueș—Bagara**: Salar 1000 cor., din cari 100 dela biserică, iar 900 cor. s'a cerut ajutor dela stat. Cuartir natural, lemne și grădina, ori 20 cor.

La toate aceste școli în ce privește urcarea salariilor învățătoresci conform art. de lege XVI din 1913 se va cere întregire dela stat.

Concursele instruite conform normelor în vigoare au a se înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Concurenții sunt deobligati a conduce elevii la biserică în Dumineci și sâmbători și a cânta cu ei; asemenea sunt datori a ținea școala de repetiție, și au a se prezenta în comună respectivă, pentru a face cunoștință cu poporul.

Iliă, la 26 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Z. Mureșianu
protopresbiter.

Nr. 520/1913 protopresb.

(158) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante **Andrașfalău** (Székely-Andrásfalva), în senzul ordinului Consistorial dtdo 2 Aprilie a. c. Nr. 3431 bis. se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Cererile concursuale instruite conform prescrișelor în vigoare, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar reflectanții, — cu știrea subscrișului, — să se prezinte în vre-o Duminecă sau sâmbătoare în biserică din loc spre a-și arăta aptitudinea în cântare, tipic, cuvântare sau celebrare, și a face cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 24 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 280/1913.

(159) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile noastre din comunele mai jos în semnate din tractul Dobra, se escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rădulești**, cu salariu de 600 cor. dela comuna bisericească, și restul prescriș de lege, — precum și eventualele cvinevenale, — întregire dela stat, pe baza documentelor învățătorului ales, întregire pusă în vedere prin rescriptul ministerial Nr. 136061/1912; cvartir corespunzător în edificiul școlii, — și lemne de foc (12 m. cub.), din cari se va încălzi și sala de învățământ.

2. **Tisa**, cu salariu de 600 cor. dela comuna bisericească, iar restul prescriș de lege — ca întregire dela stat, ce se va cere pe baza documentelor învățătorului ales; cvartir corespunzător în edificiul școlii și 5 stânjini lemne de foc, 1/2 pentru învățător, iar 1/2 pentru încălzitul salei de învățământ.

Învățătorul ales este îndatorat a instrui și elevii de repetiție, apoi a instrui toți elevii în cântările bisericești și ai conduce la biserică.

Cererile de concurs se vor așterne subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Concurenții să se prezenteze în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Dobra, la 25 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Dobra, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioșif Morariu
protopop.**Concurs.**

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala confesională gr.-or. rom. din **Saeș**, tractul Sighișoara, pe baza ordinului consistorial din 21 Februarie a. c. Nr. 2225 școlar se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane solvibil: 520 coroane din repartitie dela popor; 5 stânjini de lemne comutați în 80 cor.; 400 coroane ajutor de stat.

2. Cuartir corespunzător în edificiul școlii vechi.

3. Relut de grădina 20 coroane.

După punerea în aplicare a art. de lege XVI din 1913 salarisarea se va îndeplini prescrișelor aceluia.

Relutul de grădina se solvește în una sumă, iar salariul, atât partea dela comură, cât și cea din ajutor de stat în rate lunare anticipative, observându-se ca ajutorul de stat devine licvid numai după ce d' Ministru pe baza documentelor alesului i pune în curgere.

Lângă alte datorințe impuse prin lege și regulamentele în vigoare alesul și resp. institutului învățător la acest post i-se impune ca datorință a instrui și a conduce elevii la serviciile divine în Dumineci și sâmbători, și a cânta cu ei răspunsurile liturgice și în decursul feriiilor mari, iar la cerință, a forma un cor bisericesc cu tinerimea școlară și adultă, în fine a servi și ca notar la șelintele comitetului parohial fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să se aștearnă Prea on. oficiu protopresbiteral al Sighișoarei în termenul deschis.

Saeș, din ședința comitetului parohial ținută la 13 Iunie v. 1913.

Ioan Cristea
prezident.**Ioan Manta**
notar.

Nr. 540/1913 prot. Văzut!

(161) 2—3

D. Moldovan
protopop.

Nr. 414/1913.

(160) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Pătrângenii** (cl. I'), se escrie concurs nou cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. Cererile de concurs se vor înainteza subsemnatului oficiu, în termenul arătat îndatorându-se concurenții, a se prezenta, — cu observarea dispozițiilor regulamentului, — în o Duminecă sau sâmbătoare la biserică, spre a cânta și predica, resp. celebra.

Abrud, 25 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 389/1913 prot.

(169) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Bandul-de-Câmpie**, devenită vacantă prin trecerea din viață a parohului Zaharie Oprea, se publică concurs repetit cu termen de **40 zile** dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat și specificate în protocolul comitetului parohial luat la 5/18 Maiu a. c.

Se notifică, cumcă Bandul-de-Câmpie este comună mare are oficiu pretorial și medic în loc, cale ferată, târg de săptămână în fiecare Sâmbătă, școala de stat cu 6 puteri didactice.

Cererile de concurs se vor înainteza subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar concurenții după prealabila încunoștințare a protopresbiterului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare la biserică pentru a cânta și predica, respective a celebra.

Murăș-Oșorheiv, la 17/30 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Bussu
protopop.**Concurs.**

La postul de paroh în parohia de clasa a II-a din **Crăciunești**, prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru dotația dela stat și stolele staverite conform conspectului cari toate se pot vedea la Preanonatul Oficiu protopresbiteral.

Cei ce doresc a ocupa acest post sunt pofitiți a-și înainteza rugarea conform regulamentelor în vigoare Prea On. Oficiu protopresbiteral în termenul sus indicat și a se prezenta în biserică pentru a cânta, respective a celebra și a cuvânta.

Din ședința comitetului parohial ținută la 11 Noemvrie 1912.

Nicolae Marcu
notar.**George Drăgan**
președinte.

Nr. 756/912.

Vidi:

Brad, la 7 Decemvrie 1912.

(170) 2—3

Vasile Damian
protopresb.**Concurs.**

Pentru ocuparea unui post vacant de învățător la școala din **Zernești**, protopresbiteratul Branului, prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.

2. Relut de cvartir și grădina 320 cor.

După intrarea în valoare, respective punere în aplicare a art. de lege XVI din 1913, salariul învățătorului ales se va întregi conform prescrișelor aceluia.

Pe lângă datorințele impuse de lege și regulamentele în vigoare, a'esul învățător va avea a propune și lucrul manual, iar în Dumineci și sâmbători va ținea strana în biserică fără altă remunerație.

Concurenții cari pe baza anilor de serviciu la alte școale vor avea în senzul legii îndreptățire la salariu mai mare ca cel mai sus arătat, nu vor fi admiși în candidație.

Reflectanții la acest post vor avea a și înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare în termenul arătat oficiului protopresbiteral al Branului, apoi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sâmbătoare, înainte de alegere la biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Zernești, în 19 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Bran în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsca
protopop.

(152) 3—3